

**Latvijas
Arhitektu
savienība**

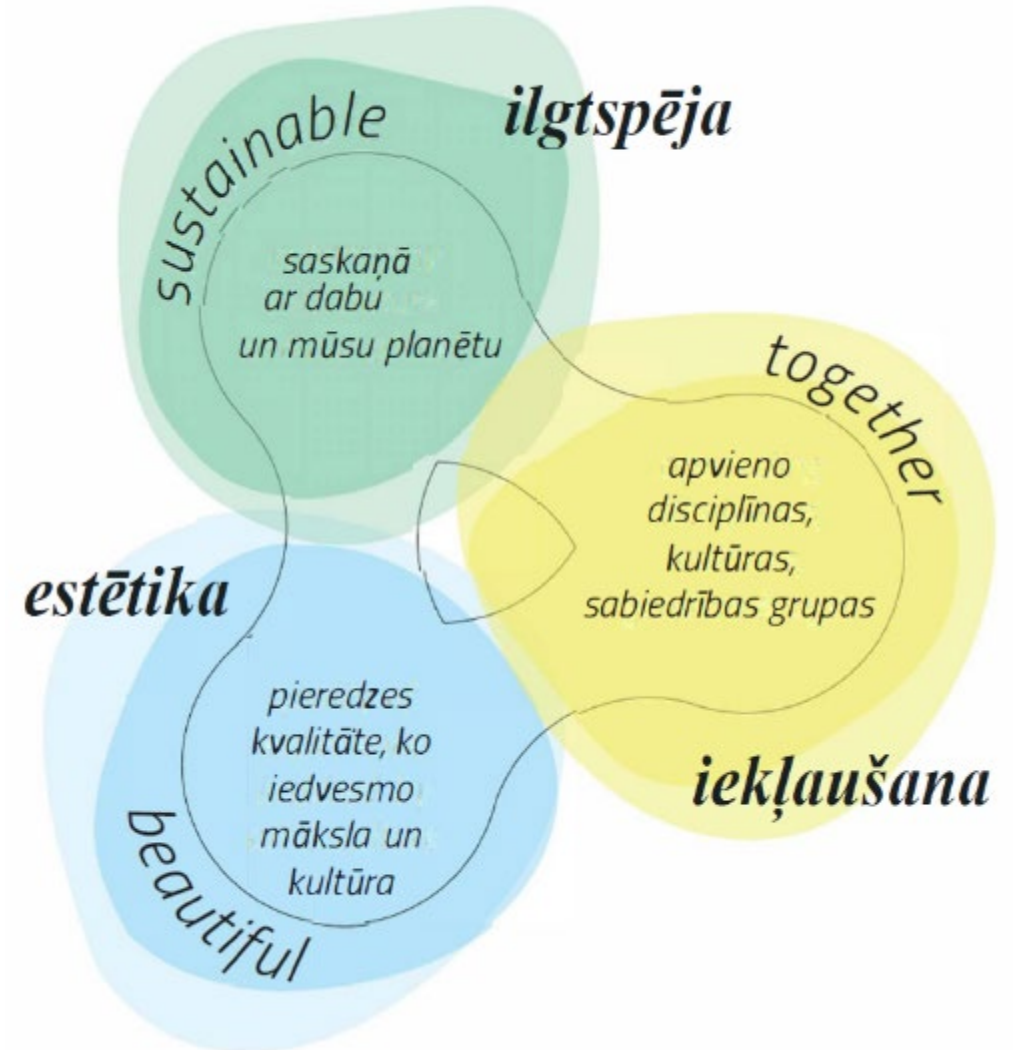
JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS
principu ievērošanas prasības finansējuma konkursos

ANDA KURSIŠA, LAS VALDES LOCEKLE

JAUNĀ EIROPAS BAUHAUS KONTAKTPUNKTS

KULTŪRAS MINISTRIJAS DELEĢĒJUMA UZDEVUMĀ NO 2022.
GADA LATVIJAS ARHITEKTU SAVIENĪBA PILDA JAUNĀ EIROPAS
BAUHAUS KONTAKTPUNKTA FUNKCIJAS:

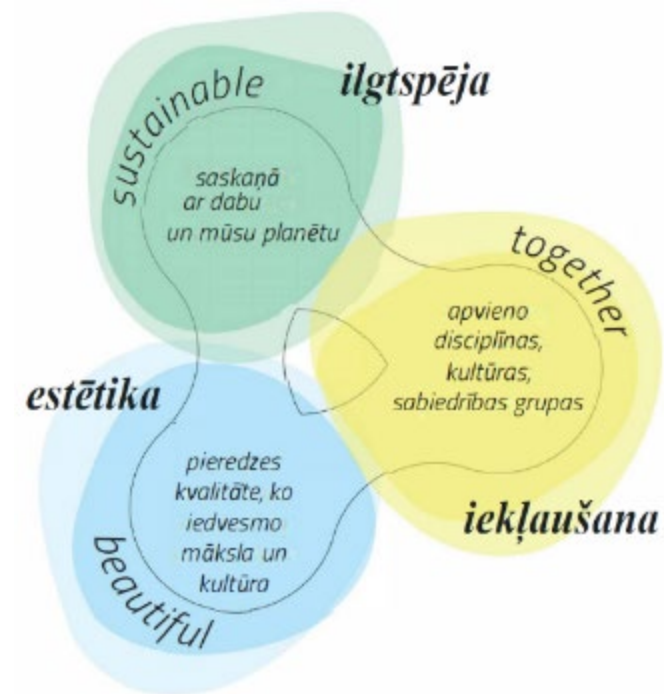
- INFORMĀCIJA UN KOMUNIKĀCIJA;
- NACIONĀLĀ UN STARPTAUTISKĀ PĀRSTĀVNICĪBA;
- IZGLĪTĪBAS UN TĪKLOŠANĀS PASĀKUMI.

KAS IR EIROPAS JAUNAIS¹ BAUHAUS?

(New European Bauhaus – NEB) vienlaikus ir ideja, standarts un pārmaiņu kustība sabiedrībā.

NEB 2020.gadā aizsāka Eiropas Komisija ar mērķi īstenot Zaļā kursa ideju tādā veidā, kas palīdz publisko finansējumu investēt kvalitatīvā un ilgtspējīgā nākotnes dzīves telpas veidošanā

¹ Arhitektūras un dizaina vēsturē slavenais BAUHAUS bija Veimāras mākslas skola, kas darbojās no 1919. līdz 1933. gadam, un apvienoja amatniecību un tēlotājmākslu. Skola kļuva slavena ar savu pieeju dizainam, kas mēģināja integrēt individuālo māksliniecisكو redzējumu ar masu produkcijas principiem un uzsvaru uz funkciju. Līdzās funkcionālisma doktrīnai Bauhaus aizsāka arhitektūras un dizaina konceptuālo izpratni. <https://en.wikipedia.org/wiki/Bauhaus>

JAUNĀ EIROPAS BAUHAUS PRINCIPI

Jaunais Eiropas Bauhaus ir kā kvalitātes sistēma un standarti nākotnes dzīvojamo telpu attīstībai Eiropā, kas paredz:

- dzīves telpu veidot ar kvalitatīva dizaina un kultūras komponentēm, lai nodrošinātu **augstvērtīgu estētisko kvalitāti**;
- **ilgtspējīgu publisko telpu** radīt veidā, kas sekmē klimatneitralitāti un palīdz cilvēkiem atjaunot saikni ar dabu;
- veidot publisko telpu, cienot vietas kontekstu un dažādu sabiedrības grupu vajadzības, lai tā būtu **pieejama un iekļaujoša**.

SKOLA BEZ ADRESES

JAUNĀ EIROPAS BAUHAUS
EIROPAS BALVAS FINĀLISTS 2022.G.

Avots: Cesis Pluriversity <https://www.instagram.com/stories/highlights/17945846498262977/>

Kontakti: Jānis Ķīnasts, autoru foto

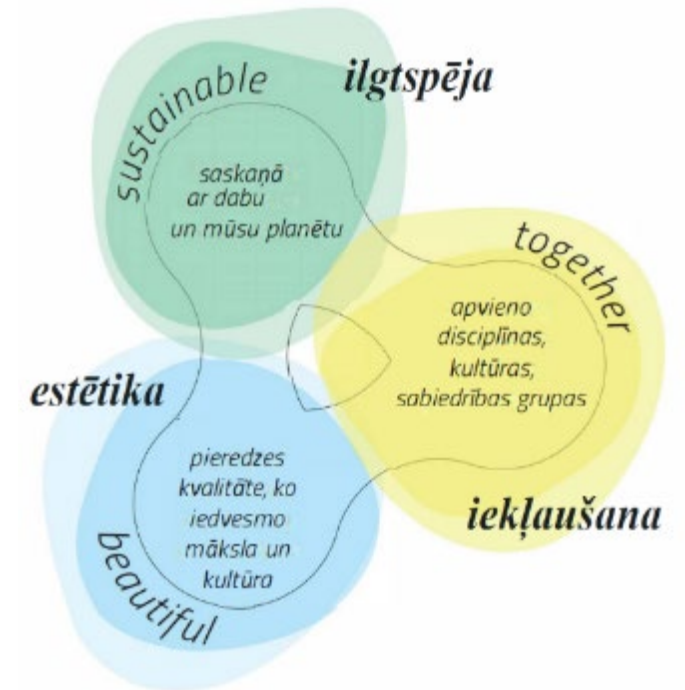

CFLA EKSPERTI

PAMATOJOTIES UZ KULTŪRAS MINISTRIJAS DELEĢĒJUMU LATVIJAS
ARHITEKTU SAVIENĪBAS EKSPERTI LĪGUMA IETVAROS VEIC JAUNĀ EIROPAS
BAUHAUS KRITĒRIJU PĀRBAUDI CFLA PROJEKTOS:

- ESTĒTIKAS PROFESIONĀLIE KRITĒRIJI;
- ILGTSPĒJAS KRITĒRIJI;
- IEKĻAUSĀNAS UN PIEEJAMĪBAS KRITĒRIJI.

CFLA EKSPERTI IR CERTIFICĒTI ARHITEKTŪRAS RISINĀJUMU EKSPERTI, UN
VĒRŠ ĪPAŠU UZMANĪBU UZ VIDES PIEEJAMĪBAS PRASĪBĀM, KĀ ARĪ CITĀM
BŪVNORMATĪVU PRASĪBĀM.

ES FONDU PROGRAMMAS

JAUNĀ EIROPAS BAUHAUS KRITĒRIJI IEKĻAUTI PROGRAMMĀS²:

5.1.1.3. "Publiskās ārtelpas attīstība"

5.1.1.5. "Unikāla Eiropas mēroga kultūras mantojuma atjaunošana, lai veicinātu to pieejamību, attīstot kultūras pakalpojumus"

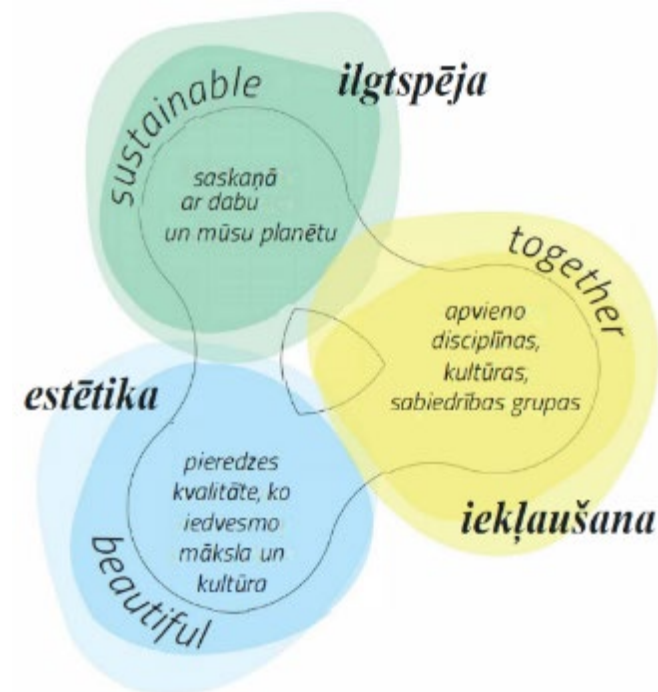
5.1.1.6. "Kultūras mantojuma saglabāšana un jaunu pakalpojumu attīstība"

5.1.1.7. "Reģionālās kultūras infrastruktūras attīstība kultūras pakalpojumu pieejamības uzlabošanai"

2.1.3.1. "Pašvaldību pielāgošanās klimata pārmaiņām"

2.1.3.3. "Katastrofu risku mazināšanas pasākumi"

² saraksts šeit nav visaptverošs, vairāk info MK noteikumos

IESAISTĪTĀS PUSES

KULTŪRAS MINISTRIJA

VEDĀS ADMINISTRĀCIJAS UN REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

IEKŠLIETU MINISTRIJA

CFLA

LATVIJAS ARHITEKTU SAVIENĪBA

IESNIEDZĒJI – VALSTS IESTĀDES, UN PAŠVALDĪBAS

BŪVVALDES, ARHITEKTI, INŽENIERI, PASŪTĪTĀJA PROJEKTU VADĪTĀJI

ĒKU LIETOTĀJI, NEVALSTISKĀS ORGANIZĀCIJAS, SABIEDRĪBAS PĀRSTĀVJI

BŪVNICĪBAS UZŅĒMUMI

JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS CFLA PROGRAMMĀS

Jaunā Eiropas Bauhaus horizontālie kritēriji ietverti MK noteikumos, projektu aprakstos, un iekļauti vērtēšanas metodikā.

CFLA vadlīnijās dotās definīcijas iezīmē konkrētā horizontālā kritērija ietvaru šajā programmā, tālāk skaidrosim arī plašāku satura nozīmi.

- Estētika
- Ilgtspēja
- Iekļaušana

JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS: ESTĒTIKA

NEB kritēriji estētikā paredz:

- vairot pieredzes kvalitāti un estētisko vērtību, kas neaprobežojas tikai ar funkcionalitāti;
- veicināt piederības sajūtu un lepnumu par attiecīgo vietu;
- cienīt kopējo telpisko kontekstu un arhitektūras stilu.

Projektā jāparedz:

- iegūt projekta ieceri metu konkursā, citā radošā sacensībā, vai tādā iepirkumā, kur **vērtēti profesionāli kvalitātes kritēriji arhitektūrā vai dizainā;**
- projekta izstrādes gaitā, iepirkuma, vērtēšanas komisijās **iekļaut** radošu personu/-as, kam ir valsts atzīts otrā līmeņa augstākās izglītības diploms **arhitektūrā** un/vai **ainavu arhitektūrā**, ir iegūta kvalifikācija un kas veic profesionālo darbību. Ja nepieciešams, papildus iekļauj attiecīgas jomas **mākslinieku vai dizaineru;**
- sabiedrības iesaiste projekta ieceres estētiskā satura apspriešanā.

PIEMĒRS ESTĒTIKĀ

- Ir izstrādātas koncepcijas, metu konkursi, tematiskie plānojumi;
- Pārdomātas, daudzpusīgas un profesionālas iepirkumu komisijas sastāva nodrošināšana, piedalās arhitekti un ainavu arhitekti;
- Profesionāla, kompetenta projekta uzraudzība;
- Sabiedrība tiek informēta par estētiskajiem risinājumiem profesionālā veidā: tiek rādīti un skaidroti teritorijas plāni, 3D skati, ainavu analīze, skaidrošanā piedalās profesionāli arhitekti un ainavu arhitekti.

Latvijas Arhitektūras gada balva 2023 Lielā balva
- SIA «MADE arhitekti», Dailes teātra priekšlaukums.
Foto Ansis Starks

JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS: ILGTSPĒJĪBA

NEB kritēriji ilgtspējībā paredz:

- sekmēt saimniecisko darbību, vienlaikus ievērojot dabas resursu ierobežotību, aprites modeli;
- mazināt ietekmi uz vidi un klimata pārmaiņām;
- izmantot dabā balstītus risinājumus un veicinās sabiedrības saiknes ar dabu atjaunošanu.

Projektā jāparedz:

- vismaz viens dabā balstīts risinājums – gan “zaļā”, gan “zilā” infrastruktūra;
- nosacījumu, ka tiek veicināta esošo pilsētas telpu izmantošanu, izvairoties no pilsētas urbānās izplešanās - atjaunot vai rekonstruēt šobrīd jau lietojamās teritorijas, atgriežot to funkcionalitāti;
- ir dabā balstītā risinājuma pielietošanas ekonomiskais pamatojums, t.sk. uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksas.

PIEMĒRI ILGTSPĒJĪBĀ

No vispārīgām frāzēm uz pamatotu, aprēķinos balstītu pieeju:

- Dabas vērtību kartēšana un kopšana;
- Projektā jānorāda segumu platības pirms un pēc plānotās ieceres realizācijas (cietie segumi, zāliens utt.);
- Apzaļumojamu samērība – koku, krūmi, apstādījumu skaits/proporcija pirms un pēc plānotās ieceres.

PIEMĒRI ILGTSPĒJĪBĀ

Latvijas Arhitektūras gada balva 2023 Lielā balva - SIA «MADE arhitekti»,
Dailes teātra priekšlaukums. Foto Ansis Starks

No vispārīgām frāzēm uz pamatotu, aprēķinos balstītu pieeju, piem.:

- Aprēķins, cik liela platība tiek novadīta lietus dārzos/ievalkās;
- Dabisks noēnojums, aizsardzība no vēja.

JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS: IEKĻĀUŠANA

NEB kritēriji iekļaušanā paredz:

- apzināt dažādu sabiedrības grupu vajadzības un iesaistīt šīs grupas;
- daudzveidību risinājumos, “dizains visiem” principus, fizisko un ekonomisko pieejamību;
- kopības sajūtas veicināšanu.

Projektā jāparedz:

- sabiedrības līdzdalība (atbilstoši normatīvajam regulējumam) visa projekta gaitā, sākot no koncepcijas izstrādes fāzēs;
- konkrēti risinājumi kopienas saskarsmes punktu veidošanai attīstāmajā vietā;
- praktiski risinājumi universālā dizaina principu piemērošanai.

PIEMĒRI IEKĻAUŠANĀ

- Ticamas datu bāzes veidošana: aptaujas, kas **tieši attiecas** uz plānoto ieceri, ierosinoši un ieceri paplašinoši jautājumi
- Vispusīga sabiedrības grupu vajadzību izpēte – kā attiecīgais objekts būs pieejams un lietošanai draudzīgs atšķirīgām interešu grupām?
- Atgriezeniskā saite – apliecinājumi, kas parāda ieceres apspriešanu, pielāgošanu, vajadzību integrēšanu.

Latvijas Arhitektūras gada balva 2023 Lielā balva - SIA «MADE arhitekti», Dailes teātra priekšlaukums. Foto Ansis Starks

Vērtēšanas kritēriji – SAMP 5.1.1.3.

Vērtējumā izmantoti šādi kritēriji.

Vērtējums ir „Jā”, ja projekta iesniegumā ir aprakstīts, kā tiks ievēroti visi trīs Jaunā Eiropas “Bauhaus” principi:

1) **estētika** – projekta iesnieguma ideja ir atzīta par piemērotāko vienā no zemāk minētajiem veidiem:

a) **metu konkursā vai citā radošā sacensībā** un projekta izstrādes gaitā, gan tā vērtēšanas komisijā, kurā ir jābūt iekļautai radošai personai, kura saņēmusi valsts atzītu otrā līmeņa augstākās izglītības diplomu arhitektūrā un/vai ainavu arhitektūrā, ir ieguvusi kvalifikāciju un veic profesionālo darbību. Ja nepieciešams, papildus iekļauj attiecīgas jomas mākslinieku vai dizaineru;

b) **sabiedrības līdzdalības procesā**, atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam, **iekļaujot projekta ieceres estētiskā satura informācijas apspriešanu** gan sabiedrībā, gan iesaistot vietējās radošo industriju kopienas,

2) **ilgtspēja** - projekta iesniegumā ir norādīts ar kvantitatīvi izmērāmiem parametriem

a) **vismaz viens dabā balstīts risinājums**, ar nosacījumu, ka projekts veicina esošo pilsētas telpu izmantošanu, izvairoties no pilsētas urbānās izplešanās, paredzot atjaunot vai rekonstruēt jau šobrīd lietojamas dabas vai apbūves teritorijas, atgriežot to funkcionalitāti pilsētvidē. Dabā balstīti risinājumi var ietvert gan “zaļo”, gan “zilo” infrastruktūru.

b) Ir iekļauts dabā balstītā risinājuma pielietošanas ekonomiskais pamatojums, [t.sk.](#) uzturēšanas un ekspluatācijas izmaksas.

3) **iekļautība** - projekta iesniegumā ir jāietver informācija – ticama datu bāze un praktiski risinājumi par to,

a) kā tiks veicināta **piederības sajūta**, un palīdzēts piešķirt “jēgu” vietām un kopienām, veicinot dažādu sabiedrības grupu solidaritāti un diskriminācijas mazinājumu,

b) tai skaitā ir jāietver informāciju par vismaz **vienu praktisku risinājumu**, kurā ievēroti **universālā dizaina principi**.

KONTROLES UN PĀRBAUDES IESPĒJAS

Detalizēti kritēriju piemērošana, balstoties uz [NEB_TDM_financial_instrument.pdf \(fi-compass.eu\)](https://nebt.compass.eu) norādīto.

NB! Vērtēšanas veidlapā ir integrēti saīsināti kritēriju formulējumi.

Kritēriju izpildes vērtējums (eksperta metode), kas pēcāk integrēts vērtēšanas veidlapā:

JĀ, atbilst (vai ar piezīmi) – ir dots iesnieguma tekstā, un pievienotajos dokumentos

Nē, Precizēt – nav dots iesnieguma tekstā, un pievienotajos dokumentos

Vērtēšanas ievaros izskatīt:

- a) projektu iesniegumos pieejamā informācija;
- b) publiskā vidē pieejamā informācija - EIS portālā pieejama informācija par attiecīgo projektu iepirkumiem.

Profesionāļa iesaiste vērtēta, pārliecinoties, vai ir bijis iesaistīts:

- a) sertificēts arhitekts (Latvijas būvniecības regulējumā tikai sertificēts arhitekts uzņemas atbildību par vides pieejamības risinājumiem pilnā apmērā, un var tos integrēt estētiskā kvalitātē, vai otrādi).
- b) kompetents ainavu arhitekts (šīs komponentes – estētiku un vides pieejamību var apvienot labi, vai par izcili, taču ar savu profesionālo sertifikātu ne ar ko faktiski neatbild, jo tā nav reglamentēta profesija).

ESTĒTIKA – PROFESIONĀLA DALĪBA

Estētika – profesionālas personas dalība, un risinājumu apspriedes

Ārtelpa:

Vai projektu un autoruzraudzību vada sertificēts arhitekts ?

Ja projektu vada ceļu inženieris, vai ir pierādāma sert. arhitekta vai ainavu arhitekta dalība?

Ja līdzdalība nav pierādāma **≠ projektu nevar vadīt, neatstājot liecības**

Ēkas:

Vai projektu un autoruzraudzību vada sertificēts arhitekts?

Ja līdzdalība nav pierādāma **≠ projektu nevar vadīt, neatstājot liecības**

Reglamentētās profesijās kompetence tiek iegūta personīgi, izglītībā, pieredzē, sertifikācijā, pēcdiploma izglītībā. Reglamentēto vadības kompetenci (Vispārīgie būvnoteikumi, 36., 38.p.) nevar nodot citai personai.

ILGTSPĒJA un VIDES PIEEJAMĪBA

Vai risinājumi ir aprakstīti konkrēti?

Vai rasējumos un teksta dokumentos ir attēlots tas, kas rakstīts projekta pieteikumā?

Vai saikne ar dabu un zaļo infrastruktūru ir ietverta projektā vai sniegtajā pakalpojumā?

Vai ir ņemti vērā aprites principi, vai atkārtoti izmantojami materiāli?

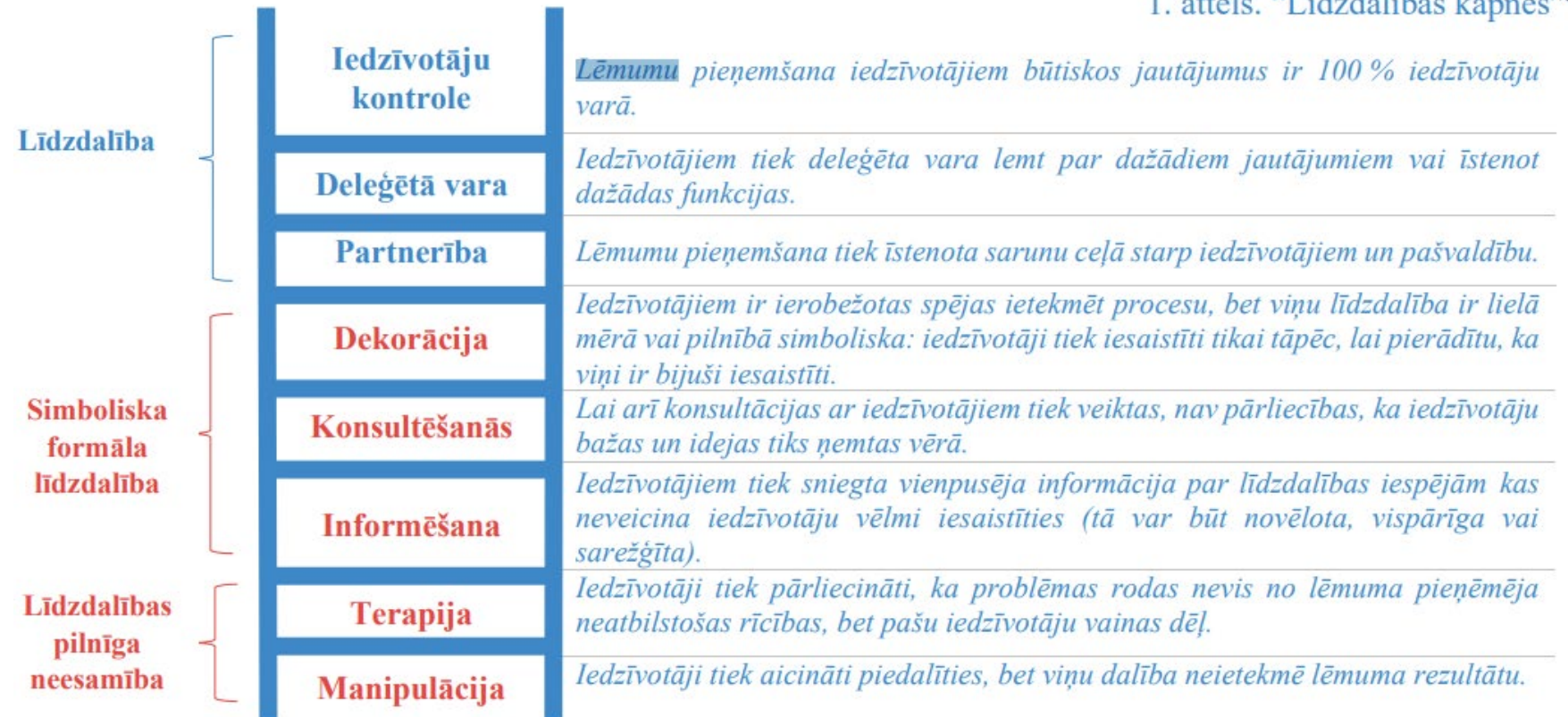
Vides pieejamība:

Vai ir ievēroti Vides pieejamības normatīvi un labā prakse? Katrā situācijā labākajā iespējamā veidā.

SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

“Līdzdalības kāpnēs” ir viens no rīkiem, kā uzskatāmi parādīt iedzīvotāju līdzdalības attīstības līmeni lēmumu pieņemšanas procesos (skatīt 1. attēlu).

1. attēls. “Līdzdalības kāpnēs”⁵

Valsts Kontrole, 2023.g. Dokuments: Revīzijas ziņojums

<https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslegtas-revizijas/iedzivotaju-lidzdaliba-neizmantoja-iespeja-kvalitativu-lemumu-pienemsanai-pasvaldibas>

Pašvaldību īstenotajās darbībās ir konstatēti vairāki labās prakses piemēri, kas varētu atbilst augstākajiem “Līdzdalības kāpņu” pakāpieniem, piemēram:

- **pakāpienam “Deleģētā vara”** atbilst līdzdalības budžets (Gulbenes novada pašvaldībā), pašvaldību sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām pašvaldību funkciju izpildē, piemēram, deinstitutionalizācijas ietvaros (Cēsu un Madonas novadu pašvaldībās), un organizētie projektu konkursi, kas sniedz iedzīvotājiem iespēju īstenot savas iniciatīvas kultūras, sporta, jaunatnes, teritorijas labiekārtošanas jomās, saņemot pašvaldību finansiālu atbalstu (visās izlasē iekļautajās pašvaldībās);
- **pakāpienam “Partnerība”** atbilst Rēzeknes novada pašvaldības izveidoto iedzīvotāju padomju darbība.

Tālāk tekstā arī ilustrācijai nevēlamai praksei.

Valsts Kontrole, 2023.g., Dokuments: Revīzijas ziņojums

<https://www.lrvk.gov.lv/lv/revizijas/revizijas/noslektas-revizijas/iedzivotaju-lidzdaliba-neizmantoja-iespeja-kvalitativu-lemumu-pienemsanai-pasvaldibas>

<https://prizes.new-european-bauhaus.europa.eu/application/912>

MADE ARHITEKTI LATVIJA, autoru foto

PITRAGA PIETURA JAUNĀ EIROPAS BAUHAUS EIROPAS BALVAS FINĀLISTS 2023.G.

- NEB pieeja ir spēcīga ar tās estētisko, ilgtspējības un sociālo vērtību kombināciju.
- **Agrīni, pārdomāti lēmumi projektēšanas un plānošanas posmos ir būtiski veiksmīgai NEB īstenošanai.**
- NEB var kļūt par “unikālo pārdošanas rīku” investīcijām, kas vēlas pārsniegt pragmatiskos finanšu mērķus un pieņemt sociālos un vides ieguvumus kā būtisku daļu no investīciju plāniem.

JAUNAIS EIROPAS BAUHAUS NO 2022.G.

17.6.2022-

https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/NEB_TDM_financial_instrument.pdf

iekļauts SAMP programmu kritērijos un metodikā, Iztulkots daļējā apjomā latviski 03.2024. SAMP vērtēšanas vajadzībām (LAS);

<https://www.cfla.gov.lv/lv/5-1-1-3> - dokuments [Jaunā Eiropas “Bauhaus” kritēriju piemērošanas skaidrojums](#)

16.1.2023 – Jaunā Eiropas Bauhaus Kompass, publicēts ar ziņojuma statusu, Izdots angļu valodā PDF bukleta formā, pielikumā un lejuplādē

https://new-european-bauhaus.europa.eu/get-involved/use-compass_en

Latviskā tulkojuma makets ir procesā, gatavojam publikāciju

Briselē, 16.1.2023.
COM(2023) 24 final

ANNEX 2

PIELIKUMS

dokumentam

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Jaunā Eiropas “Bauhaus” progressa ziņojums

ATSAUCES DOKUMENTI

Skaidrojumos un piemēros izmantots dokuments:

Jaunā Eiropas Bauhaus principi Eiropas Komisijas vadlīnijās

“COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT

New European Bauhaus territorial development model (NEB TDM) financial instrument” [NEB TDM financial instrument.pdf \(fi-compass.eu\)](https://www.fi-compass.eu/NEB_TDM_financial_instrument.pdf)

Plašāks informatīvais materiāls-tulkojums pieejams zem izsludinātās SAMP 5.1.1.3 “Publiskās ārtelpas attīstība” atlases dokumentācijas kā BAUHAUS piemērošanas skaidrojums, publicēts 05.03.2024.

<https://www.cfla.gov.lv/lv/5-1-1-3>

Informācija un saites vienuviet:

<https://www.km.gov.lv/lv/jaunais-eiropas-bauhaus>

<https://www.latarh.lv/jaunais-eiropas-bauhaus-vertibas-principi-kopiena>

Vairāk sekojiet līdzi – atbildīgo ministriju mājaslapās

PALDIES PAR UZMANĪBU !

**Latvijas
Arhitektu
savienība**

Torņa iela 11, Rīga, LV-1050, Latvija, tel. +371 67212802, +371 20028097
latarh@latarh.lv www.latarh.lv